

Vytýkací konstrukce v angličtině a v norštině. Kontrastivní studie

Kateřina Mojžišová (Praha)

The Cleft Construction in English and Norwegian: A Contrastive Study

The paper compares the cleft construction in English and Norwegian. The analysis is carried out on a sample of 100 English and 100 Norwegian examples translated from Czech. The paper focuses on the motivation for the use of the cleft construction. There are three main types of motivation described here: FSP, textual and syntactic. The FSP motivation is recognised either when the Czech original includes some explicit focusing device or when the only function of the cleft is to give more prominence to the focused element. The types of textual motivation analysed in this thesis are contrast, selection, identification, summarising function, topic launching and topic linking. The syntactic motivation appears to play its role in English clefts with a negative or restrictive adjunct in focus because the non-cleft counterpart would require an S–V inversion and would be stylistically marked. The second type of syntactic motivation appears in Norwegian interrogative clefts. The main function of the cleft construction in these sentences is to move the rhematic element from the subject position.

Key words: cleft construction, textual functions, functional sentence perspective, English, Norwegian

Klíčová slova: vytýkací konstrukce, textové funkce, aktuální členění větné, angličtina, norština

1. Úvod

V následující studii¹ je kontrastivním způsobem zkoumána vytýkací konstrukce v angličtině a v norštině. Studie se zaměřuje na nejčastější typ vytýkací konstrukce, který je v obou jazycích formálně velmi podobný. Jedná se o tzv. *it-cleft construction*, která má v angličtině formu *it is ... that* a v norštině *det er ... som*. Práce zkoumá především motivaci, která k použití vytýkací konstrukce v těchto jazycích vede. Cílem je zjistit, zda při výběru této konstrukce mohou hrát roli i jiné faktory než aktuální členění větné.

2. Motivace k použití konstrukce

Vytýkací konstrukce slouží především k vyjádření aktuálního členění větného. Umožňuje rozdělit větu do dvou polí, z nichž každé má své vlastní ohnisko. Podle Duškové (1999) pak záleží na kontextové zapojenosti obou ohnisek. Pokud je v hlavní větě prvek kontextově nezapojený a ve vedlejší větě prvek kontextově zapojený, má vytýkací věta jako celek pouze jedno ohnisko, a to v hlavní větě. Prince (1978) tento typ nazývá *stress-focus cleft* (SF):

---

¹ Článek je součástí výzkumného záměru MSM-0021620825.

- (1) *It was worse when they first shaved my head bare, and that it was a man who did it.*²

Jestliže vedlejší věta obsahuje prvek kontextově nezapojený, má vytýkací věta dvě informační ohniska, ať už je informace v hlavní větě kontextově zapojená nebo nezapojená. Prince (1978) používá termín *informative-presupposition cleft* (IP):

- (2) *It was on this errand, by the way, that I realized that the florist and also the sausage maker and the butcher and the proprietor of the dairy bar were all among our regulars.*

Motivace aktuálněčlenská se vyskytuje buď jako jediná, nebo společně s jiným typem motivace. Hlavní funkcí vytýkací konstrukce je v tomto případě zvýšení komunikačního dynamismu vytčeného členu. Tato motivace se dále může kombinovat s některou z motivací textových. Seznam typů textové motivace, na které se analýza zaměřila, zahrnuje poznatky o typech kontextové nezávislosti, které popsal Firbas (Firbas, 1995), a navazuje také na popis diskurzních funkcí vytýkací konstrukce podle Hilde Hasselgård (Hasselgård, 2004).

3. Materiál a metoda

Protože má vytýkací konstrukce hlavně aktuálněčlenskou funkci, je při jejím zkoumání významným faktorem kontext. Srovnatelný kontext umožňuje přímé srovnání zkoumaných vět. Vzhledem ke genetické i typologické blízkosti zkoumaných jazyků hrozí při přímém překladu jazyková interference. Jako materiál pro tuto studii proto sloužily anglické a norské překlady českých textů. Angličtina i norština jsou jazyky s relativně pevným slovosledem a častěji používají k vyjádření aktuálního členění větného speciální větné konstrukce (např. vytýkací, prezentační nebo pasívum)³. Čeština dokáže stejného účinku dosáhnout díky volnějšímu slovosledu, a proto je vytýkací konstrukce v češtině méně častá. Proti zkoumání autentických textů má však tato metoda tu nevýhodu, že zkoumané věty jsou překladové, a proto mohou vykazovat některé odlišnosti od textů autentických. Materiélem pro tuto studii je 100 anglických a 100 norských vět excerpovaných z děl českých autorů přeložených do těchto jazyků. Jedná se o 8 beletristických a 2 eseistické texty z 20. století. Úplný seznam se nachází na konci článku. U zkoumaných vět byl identifikován slovní druh vytčeného větného členu v odpovídající nevytýkací větě, typ konstrukce z hlediska aktuálněčlenského, možná motivace pro použití vytýkací konstrukce a také byl analyzován typ konstrukce použité v druhém jazyce (norský protějšek anglické vytýkací věty a naopak).

4. Jednotlivé typy motivace

4.1 Aktuální členění větné

Tato skupina zahrnuje dva druhy případů. V prvním případě není přítomna žádná jiná motivace pro výskyt vytýkací konstrukce, a ta proto slouží pouze ke zvýšení komunikač-

---

² Ve zkoumaných vytýkacích konstrukcích je vždy podtržen vytčený člen.

ního dynamismu vytčeného členu, jak může být ilustrováno na příkladu (1). Tento typ byl obvyklejší v norské části analýzy (7 % anglických vět proti 16 % norských vět). Na základě analýzy se zdá, že norština používá častěji vytýkací věty v přímé a nepřímé řeči, tedy v mluveném jazyce. To ilustruje i příklad (3):

- (3) „*den tyske representanten Danko, det er hans underskrift dere ser her,...*“ (lit. „říšský zmocněnec Danko“, to je jeho podpis, [který] vy vidíte zde...)

Druhý typ aktuálněčlenské motivace zahrnuje věty, které odpovídají českým originálům s nějakým explicitním prostředkem pro zdůraznění (nejčastěji vytýkací částice, např. *právě*, časová adverbia, např. *teprve*, *až* nebo vytýkací konstrukce). Pouze v tomto bodě byly analyzovány české originály. Důvodem byl fakt, že se jedná o překlad a originální text mohl ovlivnit překladatele. V této kategorii byly celkové výsledky velmi podobné pro oba jazyky (18 % anglických vět proti 19 % norských vět).

- (4) ...but it is just that certain and sure knowledge that he desires.

- (4*) ...ano ale baží právě po poznání jistém a bezpečném.

4.2 Textová motivace

Do kategorie textové motivace byly v této studii zařazeny ty vytýkací konstrukce, které nějak přispívají se struktuře textu. Vyjadřují nejčastěji vztahy mezi jednotlivými větnými členy (kontrast, výběr, identifikace) nebo se vztahují k většemu celku⁴ (shrnující funkce, úvod do tématu, propojení dvou témat).

4.2.1 Kontrast

V obou jazycích je vyjádření kontrastu zdaleka nejčastější textovou motivací pro použití vytýkací konstrukce (24 % anglických příkladů proti 23 % norských). Kontrastovat mohou celé struktury (dvě věty s opačnou polaritou, viz příklad (5)) nebo dva větné členy (viz příklad (6)). Naprostá většina kontrastivních konstrukcí je typu SF (23 % SF proti 2 % IP v angličtině a 19 % SF proti 4 % IP v norštině).

- (5) *Mennesker som taler på vegne av en nasjon eller av tiden, gir det utseende av at det bare er de selv som har den riktige forståelse av nasjonen, fedrelandet, tiden. De andre og særlig da de mer kritiske, har, etter deres påstand, ikke denne sanne forståelse ...* (lit. Lidé, kteří mluví jménem národa nebo doby, vypadají, že jsou to pouze oni sami, kteří mají to správné porozumění pro národ, vlast, dobu. Ostatní a zvláště tedy ti kritičtější, nemají, podle nich, takové porozumění.)
- (6) *Old Mr. Káňa was standing in front of the church with the onion-shaped tower, watching me (another time, two years earlier, it had been old Mr. Vladýka who had stood there and he had watched me too...*

³ Viz Dušková (2005).

⁴ Větším celkem se rozumí tematický celek v rozsahu několika vět nebo i celá kapitola.

Do této skupiny byly zahrnuty i věty, ve kterých byl vztah mezi dvěma členy spíše aditivní (nejen – ale i), protože při výběru z dvou členů je vždy přítomen prvek kontrastu. Význam kontrastu je tak úzce spjat s vytýkací konstrukcí, že je možno ho nalézt i ve větách, ve kterých není explicitně vyjádřen, viz příklad (4): *it is just that certain and sure knowledge that he desires [and not that uncertain and unsure knowledge]*. Tyto věty však nebyly zahrnuty do této kategorie, protože textová role implicitního kontrastu není tak významná.

4.2.2 Výběr

Druhá textová funkce je výběr. Tato funkce je trochu častější v norštině, ale není ani zdaleka tak častá jako kontrast (4 % anglických příkladu proti 7 % norských). Věty zahrnuté do této kategorie obvykle obsahují seznam členů, z kterých následně vytýkací konstrukce jeden vybere:

- (7) ... *et par barnløse ektefolk på omlag de tredve, han teknisk tegner ved et planleggingskontor og hun ansatt i Statistisk Sentralbyrå, den fåmælte fabrikkformannen, jyplingen, sjefen for klesbutikken med frue, læreren og jeg. Vi lekte en lek. Det var den tekniske tegneren og hans kone som foreslo den ...* (lit. pár asi tříčetilečtých bezdětných manželů, on technický úředník projekční kanceláře, ona úřednice Státního úřadu statistického, zamklý tovární mistr; pásek, vedoucí oděvní prodejny, jeho manželka, já a učitel. Hráli jsme hru. Byl to technický úředník a jeho žena, kdo ji navrhl.)

Textová funkce vyjadřující výběr je blízká kontrastivní funkci, pokud je explicitně vyjádřena polarita mezi vybraným členem a zbytkem seznamu. Tato motivace se vyskytuje v obou typech konstrukcí, SF i IP, podle toho, jestli je povaha srovnání známa z předchozího kontextu nebo ne. I v případech, kdy je vedlejší věta kontextově nezávislá a tedy obsahuje jedno ze dvou informačních ohnisek, nese nejvyšší stupeň komunikačního dynamismu člen vytčený. Ten totiž i přes svou známost je částečně kontextově nezapojený kvůli přidanému významu „výběr“, který Firbas (1995) popisuje jako *additional irretrievable information*. Toto rozložení komunikačního dynamismu lze nalézt třeba v příkladu (8):

- (8) *He [Vašek] first knew of the young magpies in the thornbushes, and of the wasps' nests in the fields. It was Vašek who, among all the others, discovered how they could climb up on each other's shoulders and get into the priest's garden to pick the first cherries and pears.*

4.2.3 Identifikace

Třetí typ textového vztahu, identifikace, uvádí kontextově závislé informace (nebo informace nějak odvoditelné z předchozího textu) do nového vztahu. Tento způsob použití vytýkací konstrukce není příliš častý (2 % anglických a 4 % norských příkladů), ale vykazuje určité formální rysy. Vytčený člen je anaforický výraz, nejčastěji proforma a vedlejší věta obsahuje kontextově závislé nebo odvoditelné informace. Norské příklady z části odpovídají anglickým identifikačním strukturám (pseudo-clefts):

- (9) ... uten å behøve å la seg plage med alskens prøver, det var forresten nettopp derfor hovmesteren vår, som virkelig ikke hadde noen tid å miste, bestemte seg for å få laget det nye slippkjolen sin nettopp hos dette firmaet ... (lit. ....aníž by se musel trápit s různými zkouškami, to bylo mimochodem přesně proto, [že] přednost si nechal šít svůj nový frak právě u této firmy...)
- (9') He didn't have to go for a fitting, which was why he'd had his company tailor his coat in the first place ...

Příklad (9) ilustruje právě tuto identifikační funkci. Proforma *derfor* „proto“ je kontextově závislá a je spojena s informací „přednost si nechal šít frak“, která je také známa z předchozího textu. Tyto věty tedy obvykle představují typ SF s jediným informačním ohniskem. Vzhledem k tomu, že ze čtyř norských identifikačních vytýkacích konstrukcí tři odpovídaly anglickým pseudo-clefts, zdá se, že textová funkce identifikace je v angličtině spojena spíše s touto konstrukcí.

4.2.4 Shrnující funkce

Vytýkací konstrukce může být v některých případech použita se shrnující funkcí na konci nějakého úseku textu nebo i celé kapitoly. Toto použití je zajímavé především proto, že vytýkací konstrukce nepřináší žádné nové informace kromě shrnujícího efektu. Tuto funkci ilustruje příklad (10):

- (10) *Det var sånn jeg gjorde min debut.* (lit. To bylo tak, já jsem udělal svůj debut.)
 (10') That's how I began.

Příklad (10) je poslední věta odstavce, který líčí první den v novém zaměstnání. V angličtině jí odpovídá obrácená identifikační struktura (reversed pseudo-cleft).

Srhnující funkce vykazuje několik podobností s funkcí identifikační. Podobně jako identifikační je i shrnující funkce orientována směrem zpět. Vytčený člen je často realizován proformou, a použití vytýkací konstrukce pro shrnutí je častější v norštině (2 % anglických příkladů proti 7 % norských). Norské příklady rovněž často odpovídají anglickým identifikačním strukturám. Je možné, že orientace směrem zpět v textu je v norštině vyjádřena vytýkací konstrukcí zatímco angličtina preferuje identifikační struktury, ale bylo by třeba provést rozsáhlější výzkum, aby se tato domněnka ověřila.

4.2.5 Úvod do nového tématu

Pátá textová funkce, úvod nového tématu, je častější v angličtině (8 % anglických příkladů proti 2 % norských). Vytčený člen byl téměř ve všech případech podmět, tedy člen v angličtině obvykle tematický. Vytčený člen i vedlejší věta jsou obvykle kontextově nezapojené a vyznačují se tím, že uvádí nové téma pro následující úsek textu. Protože není vytčený člen kontextově zapojený, nese nejvyšší stupeň komunikačního dynamismu. Přesto se jedná o typ IP, protože druhé informační ohnisko je ve vedlejší větě. Typická vytýkací konstrukce tohoto druhu začíná nový odstavec, nebo dokonce novou kapitolu, jak ilustruje příklad (11), který uvádí kapitolu o platonské filozofii:

- (11) *It was Plato who combined epistemological mysticism with rationalism, that is with radical rationalism, and after him came others.*

Z osmi anglických vět patřících do této kategorie se čtyři nacházejí v jednom textu (v překladu Hovorů s TGM). Mohlo by se tedy jednat o funkci zvláště užívanou v esejistickém stylu, ale vzhledem k omezenému množství pramenů by tyto příklady mohly odrážet pouze preference konkrétního překladatele.

4.2.6 Propojení dvou témat

Poslední textovou funkcí je propojení dvou témat. I tato funkce je častější v angličtině (10 % anglických příkladů proti 5 % norských). Vytýkací konstrukce zařazené do této kategorie mají kontextově zapojený vytičený člen, který je často vyjádřen proformou, a kontextově nezapojené informace ve vedlejší větě, které představují téma pro následující úsek textu. Z hlediska aktuálního členění větného se tedy jedná o typ IP, s nejvyšším stupněm komunikačního dynamismu na konci vedlejší věty, jak lze vidět na příkladu (12), který spojuje téma „kůň Ajax“ s tématem „Helenčin trénink“:

- (12) *He practiced most often with the light-grey gelding Ajax. His back was somewhat lower and broader than those of the other horses, he was calm and reliable, and he paced the ring with a perfectly even step. It was for this quality that Berwitz had picked him for Helen's further training. In Hamburg Helen had been excused from her circus lessons, but now that the ballet school was over she went back each morning to practice vaulting.*

4.3 Syntaktická motivace

Mezi anglickými větami se vyskytlo poměrně dost příkladů (17 %), ve kterých bylo vytičeným členem negativní nebo restiktivní příslovečné určení. Vytičené členy vyjadřovaly především časové vztahy (např. *not until last month, only now* atd.). V odpovídající nevytičací větě by při počáteční pozici takového příslovečného určení bylo třeba inverze podmětu a příslušku. Tato inverze je ale příliš formální, a proto je vytýkací konstrukce příhodným řešením. V norštině sice také následuje inverze podmětu a příslušku, ale ta je stylisticky zcela neutrální, protože nastává vždy, když je na prvním místě ve větě jiný člen než podmět (norština je tzv. V–2 jazyk). Příklad (13) představuje tento typ vytýkací konstrukce:

- (13) ...*it was only then that I noticed that the carpet worn a woven design of a city emblem...*
(13') ...*teprve ted' jsem si všiml, že na něm byl vytkán městský znak...*

Tento příklad představuje typ IP a nejvyšší stupeň komunikačního dynamismu je na konci vedlejší věty. Poměrně velký podíl těchto vět by mohl být způsoben překladem z češtiny, ve které je základní postavení nerématického příslovečného určení na počátku věty, na rozdíl od angličtiny, kde je neutrální pozice postverbální.

V norštině se vyskytuje jiný typ vět, u nichž byl vliv aktuálního členění na použití konstrukce oslaben. 18 % všech norských vytýkacích konstrukcí byly otázky, z nichž naprostá

většina byly otázky doplňovací. Užití vytýkací konstrukce v otázce je v norštině velmi časté a zmiňují ho i gramatiky (např. Faarlund a kol., 1997). Zdůrazňovací funkce vytýkací konstrukce je v těchto případech poměrně malá a zdá se, že konstrukce spíše jen pomáhá přesunout rématickou informaci dále od počátku věty.⁵ Přestože tedy aktuální členění hráje v tomto užití svou roli, nemá vytýkací konstrukce svou typickou funkcí, tedy zvýšení stupně komunikačního dynamismu vytčeného členu. Toto užití se vyskytuje i v příkladu (14), který překládá běžnou otázku doplňovací:

- (14) „*Sa de ikke hvem det er som er på vei hit i dresinen?*“ (lit. *Neřekli, kdo je to, kdo je na cestě sem v drezíně?*)
(14') „*Kdo jede v tý drezíně, neříkali?*“

5. Shrnutí a interpretace výsledků

A jaké jsou tedy rozdíly v použití vytýkací konstrukce? Analýza ukázala, že je vytýkací konstrukce přibližně dvakrát častější v norštině (na jednu anglickou konstrukci bylo třeba 3585 slov českého originálu, zatímco na jednu norskou konstrukci bylo třeba jen 1786 slov). Podobné výsledky měla i studie Jeanette K. Gundelové (Gundel, 2002). Výzkum však také ukázal, že motívace pro použití vytýkací konstrukce je v obou jazycích velmi podobná: jedná se především o prostředek aktuálního členění větného, často v obou jazycích spojený s vyjádřením kontrastu. Hasselgård (Hasselgård, 2004) zmiňuje silnou preferenci norštiny pro tematický počátek věty a tato tendence by mohla způsobovat i častější výskyt vytýkací konstrukce ve srovnání s angličtinou, kde můžeme nalézt stejnou tendenci, avšak pravděpodobně slabší. Stejně by se daly vysvětlit rozdíly ve vytýkání předmětu (v angličtině 13 %, v norštině 22 %): V angličtině v některých případech stačí postverbální postavení k vyjádření vysokého stupně komunikačního dynamismu, zatímco v norštině je stejného výsledku dosaženo vytčením předmětu.

Co se týče jednotlivých zkoumaných motivací, většina z nich se vyskytovala v obou jazycích. Nejčastější textovou funkcí byl kontrast, který se často objevoval společně s jinou motivací (např. spojení dvou témat, identifikace). Ty textové funkce, které odkazují k předchozímu textu (shrnující funkce, identifikační funkce) a tedy mají kontextově zapojené členy v obou částech, jsou častější v norštině. Vytýkací konstrukce uvádějící do tématu a spojující dvě téma byly zase poněkud častější v angličtině. Největší rozdíly se vyskytly v syntaktické motivaci. V angličtině vytýkalo 40 % všech příkladů příslovečná určení (z toho 17 % negativní nebo restriktivní), zatímco v norštině se jednalo pouze o 17 %. V norštině se naopak vyskytlo 11 % případů, kdy vytýkací tázací věta odpovídala české tázací větě bez zdůraznění tázacího slova. V angličtině byly takových příkladů pouze 3 %. Vysvětlením tohoto jevu by opět mohl být vztah syntaxe a aktuálního členění v norštině: v tázacích větách je často jediným kontextově nezapojeným členem tázací výraz, který

⁵ Viz Hasselgård (2004).

stojí na počátku věty. Při použití vytýkací konstrukce sice tento výraz dále zůstává na první pozici, ale jeho komunikační dynamismus je zvýšen vytknutím. V případě otázek na podmět se vytčením tázací zájmeno přesouvá z pozice podmětu na pozici jmenné části příslušku.⁶ Ve vedlejší větě této vytýkací konstrukce zůstává pouze kontextově zapojená informace, a proto se jedná o klasický typ SF.

Přestože byla použitou metodou odstraněna možná interference mezi jazyky, bylo 33 % anglických vět přeloženo jako vytýkací konstrukce i v norštině. Opačným směrem to bylo pouze 21 %. Zbylých 12 % norských vytýkacích konstrukcí bylo přeloženo jako identifikační struktura („pseudo-cleft“ nebo „reversed pseudo-cleft“). Na výsledky však mohla mít vliv interference s češtinou. Ta by mohla způsobovat vysoké procento anglických konstrukcí vytýkajících negativní a restriktivní příslovečná určení, která by možná v originálních textech měla postverbální pozici.

PRIMÁRNÍ ZDROJE

- BASS, E. (1955): *Cirkus Humberto*. Praha.
BASS, E. (1951): *Umberto's Circus*. New York.
BASS, E. (1951): *Cirkus Umberto*. Oslo.
ČAPEK, K. (1969): *Hovory s TGM*. Praha.
ČAPEK, K. (1971): *Masaryk on Thought and Life*. New York.
ČAPEK, K. (1968): *Samtaler med president Masaryk*. Oslo.
HAVEL, V. (1983): *Dopisy Olze*. Praha.
HAVEL, V. (1988): *Letters to Olga: June 1979-September 1982*. London.
HAVEL, V. (1987): *Brev til Olga: Tanker fra fengslet*. Oslo.
HRABAL, B. (1989): *Tři novely*. Praha.
HRABAL, B. (1995): *Closely Observed Trains*. London.
HRABAL, B. (1991): *En liten jernbanestasjon i krig*. Oslo.
HRABAL, B. (1989): *I Served the King of England*. New York.
HRABAL, B. (1986): *Jeg har betjent kongen av England*. Oslo.
KLÍMA, I. (1989): *Moje zlatá řemesla*. Praha.
KLÍMA, I. (1993): *My Golden Trades*. London.
KLÍMA, I. (1993): *Mine gylde håndverk*. Oslo.
KUNDERA, M. (1997): *Valčík na rozloučenou*. Brno.
KUNDERA, M. (1986): *The Farewell Party*. Penguin Books.
KUNDERA, M. (1978): *Avskjedsvalsen*. Oslo.
KUNDERA, M. (1991): *Žert*. Brno.
KUNDERA, M. (1992): *The Joke*. London.
KUNDERA, M. (1981): *En spøk*. Oslo.
LUSTIG, A. (2007): *Dita Saxová*. Praha.
LUSTIG, A. (1994): *Dita Saxova*. London.
LUSTIG, A. (1981): *Dita Sax*. Oslo.
ŠKVORECKÝ, J. (1990): *J. Dvě legendy*. Praha.

---

⁶ Podle Hasselgård (2004) má norština silnou tendenci k tématickým podmětům.

ŠKVORECKÝ, J. (1994): *The Bass Saxophone; Emöke: Two novellas*. London.

ŠKVORECKÝ, J. (1980): *Bass-saksofonen; Legenden om Emöke*. Oslo.

LITERATURA

- COLLINS, P. (1991): *Cleft and Pseudo-cleft constructions in English*. London-New York: Routledge.
- DUŠKOVÁ, L. (1999): On some syntactic and FSP aspects of the cleft construction in English. In: *Studies in the English Language*. Part 2. Praha: Karolinum.
- DUŠKOVÁ, L. (2005): From the heritage of Vilém Mathesius and Jan Firbas: Syntax in the service of FSP. In: *Theory and Practice in English Studies* 3, s. 7–23. Brno: Masaryk University.
- FAARLUND, J. T. – LIE, S. – VANNEBO, K. I. (1997): *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- FIRBAS, J. (1992): *Functional Sentence Perspective in Written and Spoken Communication*. Cambridge: Cambridge University Press.
- FIRBAS, J. (1995): Retrievability span in functional sentence perspective. In: *Brno Studies in English* 21, s. 17–45. Brno: Masarykova univerzita.
- GUNDEL, J. K. (2002): Information structure and the use of cleft sentences in English and Norwegian. In: H. Hasselgård et al. (eds) *Information Structure in Cross-Linguistic Perspective*. Amsterdam: Rodopi, s. 113–128.
- HASSELGÅRD, H. (2004): Adverbials in it-cleft constructions. In: *Language and Computers* 49, s. 195–212.
- HASSELGÅRD, H. (2004): Thematic choice in English and Norwegian. In: *Functions of Language* 11, s. 187–212.
- MALÁ, M. (2006): Some remarks on adverbial participial clauses from the point of view of functional sentence perspective. In: *Acta Universitatis Carolinae – Philologica* 2, 2005, *Prague Studies in English*, roč. 24, č. 1, 2006, s. 45–58.
- PRINCE, E. F. (1978): A Comparison of Wh-Clefts and It-Clefts in Discourse. In: *Languge* 54, s. 883–906.

FF UK, Ústav anglického jazyka a didaktiky
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
katerina.mojzisova@ff.cuni.cz